

Tisztelt Hölgyeim és Uraim, barátaim és munkatársaim, ismerőseim és ismeretlen megemlékezők!

Ma, 2017. augusztus 2-án este azért vagyunk itt, hogy emlékezzünk 1944. augusztus 2. éjszakájára, amikor az auschwitz-birkenauai II/E. cigánytábor utolsó 3000 lakóját kivégezték. Ez 73 éve történt.

A Cigány Világszövetség 1972-es párizsi kongresszusán határozta el, hogy a cigány holokauszt nemzetközi emléknapja augusztus 2. Cigány nyelven ezt parajmosznak nevezik, ami elpusztítást, elnyelést jelent. A harmadik Birodalom cigány áldozatainak számát 200.000- és 2.000.000 közé teszik.

De ha holokausztról beszélünk, nem szabad megfeledkeznünk arról a 6-7 millió zsidó emberről, gyerekekről, nőkről, idősekről, férfiakról, akik szintén a Harmadik Birodalom fasiszta ideológiájának áldozatai lettek.

Emlékezni kell rájuk, mert ha elfelejtjük, újra előfordulhat! Minden holokausztra, népirtásra emlékeznünk muszáj!

A Szovjetunióban hosszú évtizedeken keresztül zajlottak olyan események, amelyekben emberek százezrei-milliói veszítették életüket. A történészek véleménye szerint ezek kimerítették a genocídium, a népirtás fogalmát. Az 1918-22 közötti polgárháborúban 4-5 millióan veszítették életüket. Az 1920-as években végrehajtott politikai üldözések következtében újabb százezren haltak meg, míg a '30-as évek elején az erőszakos kollektivizálás tízmilliónál is több áldozatot követelt. A Holodomor néven elhíresült 1932-33-as ukrajnai éhínségben újabb 7-10 millióan veszítették életüket – csak a gyermek áldozatok száma hárommillió volt –, míg az 1934-39-es „nagy sztálini terror”, azaz a politikai leszámolások és a tisztogatások következtében egymillióan haltak meg.

Pol Pot Kambodzsjában 1975-79 között közel 2 millió embert öltek meg csak azért, mert más nemzetiségű, városi polgár, más gondolkodású, buddhista vallású volt, vagy csak egyszerűen szemüveget kellett viselnie.

Ruandában 1994-ben 100 nap alatt 1 millió embert gyilkoltak le etnikai tisztogatás címén, amit az egész világ ölbe tett kézzel nézett végig.

A srebrenicai mészárlás a boszniai háború egyik legvéresebb eseménye volt, amely 1995 júliusában történt. Srebrenica környékén mintegy 8700 bosnyákot – főleg férfiakat és fiúkat – végzett ki a Szerb Köztársasági Hadsereg. A második világháború óta Európában ez volt a legvéresebb tömegmészárlás, amit elkövettek.

A háttérben mindig olyan ideológia állt, amely gyűlöletre buzdít és ellenséget formál. És ha már a gyűlölet az emberek nagy részében gyökeret vert, és haraggá vált, igazolni látszik azt a politikai cselekvést, melynek célja a politikai, etnikai és vallási tisztogatás, politikai leszámolás, a kreált ellenség megsemmisítése.

Mindez egy hosszú folyamat következménye és vége, amelyek során először adminisztratív eszközökkel szegregálnak, diszkriminálnak, megkülönböztetnek, kirekesztenek,

megbélyegeznek, és szünet nélkül gyűlöletet keltenek. Közben a hatalom folyamatosan figyeli saját határait, vagyis azt, hogy a közvélemény mit fogad el, mire kapható, és mire nem.

Figyeljünk arra, mi történik a mai Magyarországon. Folyamatos a másként gondolkodók kiszorítása, a szegények, köztük a romák szélsőséges kirekesztése, a civil szervezetek megbélyegzése, a sajtó megregulázása, az európai értékekkel való szembenállás, a háború elől menekülők könyörtelen elutasítása és végzálása. A központi hatalom újabb és újabb ellenséget kreál, lételeme a harc, amit óriásplakátokon hirdet országszerte. És amelyre – úgy tűnik – sokan fogékonyak ebben az országban. Egy olyan országban, amely átélte már rengeteg borzalmat. Történelmét azonban nem nagyon ismeri, így tanulni sem képes belőle.

Figyeljünk a mára, és emlékezzünk a múltra. Emlékezzünk! Mert muszáj emlékezni arra, hogy mi történt tegnap, tegnapelőtt, egy évvel, tíz évvel, 70 évvel ezelőtt. Az emlékezés tanít, és odafigyelésre, kiállásra készítet. Erre pedig egyre nagyobb szükség van.

Köszönöm, hogy eljöttetek! Köszönöm, hogy együtt emlékezünk! Figyeljünk az országra, figyeljünk egymásra!

Köszönöm.

(Dr. Farkas Zsuzsanna, 2017. augusztus 2.)